



**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.20.510/2024/4.

A tanács tagjai:

Dr. Stark Marianna a tanács elnöke

Dr. Pataki Árpád előadó bíró

Dr. Dzsula Marianna bíró

Szolnokiné dr. Csernay Krisztina bíró

Véghné dr. Szabó Zsuzsanna bíró

A felperes:

név (tartózkodási hely: cím)

A felperes képviselője:

Dr. Kovács Arthur ügyvéd (cím1)

Az alperes:

név1 (cím2)

Az alperes képviselője:

Némethy Ügyvédi Iroda (cím3; ügyintéző: dr. Némethy Barbara ügyvéd)

A per tárgya:

Személyiségi jog megsértése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

A felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.316/2023/4.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Szegedi Törvényszék 7.P.20.101/2022/39.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 12.700 (tizenkettőezer-hétszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 2012. október 9-től 2022. február 1-ig töltötte szabadságvesztés büntetését az alperes büntetés-végrehajtási intézetben.

[2] A felperes iszlám vallású, az arab nyelvet nem beszéli. Vallásgyakorlásához a Koránt és az Iszlám Enciklopédiát használja. Az általa használt két Korán kiadványból az egyik magyar, a másik arab nyelvű, amely utóbbiban a szöveg fonetikusán van leírva. A felperes naponta öt alkalommal imádkozik. Tartja a ramadánt.

[3] Az alperes alkalmazottai 2021. június 17-én a felperes elhelyezésére szolgáló 105-ös zárkában biztonsági vizsgálatot végeztek. Ennek során elvették az iratait és a szent könyveit, majd áthelyezték a 104-es zárkába. 2021. június 18-án a 216-os zárkába került. Szent könyveit 2021. június 24-én kapta vissza.

[4] A felperes 2021. június 28-án panaszt terjesztett elő az alperesnél arra hivatkozva, hogy a 2021. június 18-i körletellenőrzés során Koránját három alperesi alkalmazott átvizsgálta, lapozgatta, fessegette, majd lefoglalta és azokat csak 2021. június 24-én adták vissza a részére. Sérelmezte, hogy áthelyezését követően speciális, vallásának megfelelő étkeztetést nem kapott. A felperest – kérésére – 2021. szeptember 15-én pszichológus hallgatta meg, akinek szent könyvei elvételét nem említette.

[5] A felperes 2022. február 21-én az alperesnél előterjesztett kárigényében 100.000 forint megfizetését kérte arra alapítottnak, hogy a 216-os zárkába történt áthelyezését követően nem kapott a vallásának megfelelő ebédet és vacsorát. 2022. február 22-én 250.000 forint összegű kártérítési igényt jelentett be, állítva, hogy az alperesi alkalmazottak a 2021. június 18-i zárkaellenőrzés során szent könyveit kézzel átlapozták, az ágyra dobták és azok a földre estek. Kifogásolta, hogy a Korán köteteket csak 2021. június 30-án kapta vissza, mert nélkülük a vallását nem tudta gyakorolni, ami lelki gyötrelmet okozott a számára. Az alperes határozatával a kártérítési igényt elutasította.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

[6] A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes megsértette a vallásgyakorláshoz fűződő személyiségi jogát azzal, hogy alkalmazottai a 2021. június 18-án tartott zárkaellenőrzés során a két Koránt és az Iszlám Enciklopédiát pusztá kézzel átlapozták, az ágyra dobták, ahonnan a Koránok a földre estek, majd ezt követően azokat indoklás nélkül elvették tőle és csak 2021. június 24-én adták vissza. Azt is kérte megállapítani, hogy azzal, hogy az alperes 2021. június 18-án nem biztosított számára a vallási előírásainak megfelelő ebédet és vacsorát, megsértette a testi épséghez, az egészséghez, a vallásgyakorláshoz és az emberi méltósághoz való jogát. Jogkövetkezményként a megállapításon túlmenően elégtétel adásaként arra kérte kötelezni az alperest, hogy az intézet parancsnoka levélben kérjen tőle elnézést. A felperes továbbá 350.000 forint sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni a személyiségi jog megsértése miatt az alperest. Keresetének jogalapjaként a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (1) és (2) bekezdését, 2:43. § a) pontját, a 2:51. § a) és c) pontját, valamint (2) bekezdését és a 2:52. §-át jelölte meg. Előadta: a büntetések, az intézkedések, az egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv.tv.) 126. § (3) bekezdése alapján jogosult volt magánál tartani a vallása gyakorlásához szükséges könyveket. Az alperes akadályozta a szabad vallásgyakorlást azzal, hogy a könyveket indoklás nélkül elvette tőle és hat napig nem adta vissza, ezért azokat imádkozásai során nem tudta felhasználni. Kifogásolta, hogy áthelyezését követően az új körletben nem kapott a vallásának megfelelő étkezést. Állította: mindezek miatt pszichésen sérült, a vallásgyakorlás hiánya felzaklatta, az étkezés kimaradása pedig hátrányosan hatott az egészségére.

[7] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Nem vitatta a felperes vallását, de álláspontja szerint imádkozásaihoz nem szükséges a Korán birtokban tartása. Ebben a körben utalt a közösség által közzétett tájékoztatóra. Álláspontja az volt, hogy a biztonsági átvizsgálás jogszerűen zajlott, ebben a körben utalt a 3217/2014. (IX. 22.), az 1/2018. (IV. 6.) és a 2/2018. (IV. 6.) AB határozatokra, valamint a Bv.tv. 119. § n) pontjára, valamint a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes fogvatartás és a rendbírás helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 110. § (4) bekezdésére és 47. § (1) bekezdésére. Az alperes vitatta, hogy az ellenőrzés során az alkalmazottai tiszteletlenül bántak a felperes szent könyveivel. Kérte annak figyelembevételét, hogy a felperes nem jelezte speciális étkeztetése hiányát, emellett az ügyeletes jelentése alapján mind az ebéd, mind a vacsora kiosztásra került az adott napon a felperes részére.

Az első- és másodfokú ítélet

[8] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes azzal a magatartással, hogy a felperesnek a 2021. június 18–24. közötti időszakban nem adta vissza a birtokába a vallásgyakorlásához szükséges szent könyveit (Korán, Iszlám Enciklopédia), megsértette az emberi méltóságát. Kötelezte az alperest 250.000 forint sérelemdíj megfizetésére. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Megállapította, hogy a felperes pártfogó ügyvédje díjának viselésére 50%-ban az állam, 50%-ban az alperes köteles.

[9] Az Alaptörvény és a hivatkozott alkotmánybíróági határozatok alapján hangsúlyozta, hogy a vallás vagy más meggyőződés szabad választásának joga mindenkit

megillet, ez összefüggésben áll az emberi méltósághoz való joggal, a vallásgyakorlás szabadsága a személyiség szabad kibontakozásához való jog érvényesülésének feltétele. Kihangsúlyozta egyidejűleg azt, hogy a fogvatartottak vallásgyakorlása során figyelemmel kell lenni a büntetés-végrehajtási intézet rendjére, biztonságára. Összességében mindezeket értékelve indokolatlannak találta a felperes szent könyveinek visszatartását, mert azok birtoklása biztonsági kockázatot nem jelentett. Elfogadta a felperes azon előadását, hogy azok imádkozásához elengedhetetlenül szükségesek voltak, nélkülük azt a felperes nem tudta a lelkiismereti és vallásszabadságának megfelelő módon gyakorolni. Ebben a körben hivatkozott a közösség honlapjáról letöltött és az ima elvégzésére vonatkozó előírásra. Nem találta ugyanakkor bizonyítottnak azt, hogy a zárkaellenőrzés során az alperes munkatársai tiszteletlenül bántak a felperes szent könyveivel, a meghallgatott tanúk ugyanis a zárkaellenőrzés során nem voltak jelen. Ugyancsak nem találta bizonyítottnak azt, hogy a felperes a 216-os zárkába történő áthelyezését követően nem részesült a vallásának megfelelő ételmezésben.

[10] Összességében azt állapította meg, hogy az alperes a szent könyvek hat napos időtartamban való visszatartásával megsértette a felperes emberi méltóságát [Ptk. 2:42. § (2) bekezdése], mert megakadályozta szabad vallásgyakorlását.

[11] Mellőzte az elégtétel adásának elrendelését, mert álláspontja szerint annak igényelt módja, a levélben történő bocsánatkérés a jóvátételi funkció elérésére alkalmatlan.

[12] A felperesnek a sérelemdíjra vonatkozó igényét illetően kifejtette, hogy a Ptk. 2:52. § (2) bekezdése mentesíti a jogosultat a hátrány bizonyításának eljárásjogi kötelezettsége alól és a bizonyítási terhet megfordító vélelmet állít fel a nemvagyoni sérelem bekövetkezése mellett, ezért az alperesnek kellett bizonyítania, hogy a felperest így valójában nem érte sérelemdíjjal kompenzálendő nemvagyoni hátrány. Megállapította, hogy az alperes erre nézve bizonyítást nem ajánlott fel. A sérelemdíj összegének meghatározásánál figyelembe vette a jogsértés súlyát, a felróhatóság mértékét, a jogsértésnek a sértettre (felperesre) gyakorolt hatását és azt, hogy a jogsértő állapot viszonylag hosszabb ideig (hat nap) állt fenn. Mindezen körülmények mérlegelésével méltányos elégtételként 250.000 forint összegű sérelemdíj megfizetésére kötelezte az alperest. A pernyertesség-pervesztesség közel azonos arányára tekintettel mellőzte a peres felek perköltségben való marasztalását és rendelkezett a pártfogó ügyvédi díj viseléséről.

[13] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, megfellebbezett rendelkezéseit megváltoztatta és a keresetet elutasította. Mellőzte az elsőfokú ítéletnek az alperest perköltségben marasztaló rendelkezését és kötelezte a felperest, hogy az első- és másodfokú perköltséget az alperes részére fizesse meg. Mellőzte az elsőfokú ítéletnek az alperest pártfogó ügyvédi díj viselésére kötelező rendelkezését és megállapította, hogy a felperest képviselő pártfogó ügyvéd díját az első- és másodfokú eljárásban a felperes viseli. Megállapította továbbá, hogy a feljegyzett első- és másodfokú kereseti, illetve fellebbezési eljárási illetéket az állam terhén marad.

[14] Ítéletének indokolásában ismertette az Alaptörvénynek a szabad vallásgyakorlásra vonatkozó VII. cikk (1) bekezdését, az emberi méltósághoz való jog tartalmát illetően az Alkotmánybíróság több határozatát [8/1990. (IV. 25.) AB határozat, 64/1991. (XII.17.) AB határozat, 4/1993. (II. 12.) AB határozat].

[15] A Ptk. 2:42. §-át illetően kifejtette, hogy az a személyiségi jogok általános védelmét rögzíti azzal, hogy a személyiségi jog megsértése kizárja, annak korlátozását elrendelő, lehetővé tévő jogszabály. Ebben a körben felhívta a Bv.tv.-t, amely 118. § (1) bekezdése szerint a büntetés-végrehajtási intézet a személyhez fűződő jogokat jogszerűen korlátozhatja, így megállapítható, hogy a lelkiismereti és vallásszabadsághoz fűződő jogok a speciális

jogsabály (Bv.tv.) által korlátozott módon gyakorolható. Ezen jogszabály 83. § (8) bekezdése előírja, hogy a személyiségi jogokat minimálisan lehet korlátozni. A 126. § (1)–(4) bekezdése rendelkezik a vallásgyakorlás lehetőségéről – ugyanakkor ugyanezen jogszabály, a Bv.tv. 110. § (1) és (4) bekezdése deklarálja, hogy a fogva tartás rendje, biztonsága nem sérthető, továbbá az elítélt ellenőrizhetőségét biztosítani kell [Bv.tv. 98. § (1) bekezdés a) pont]. A biztonsági ellenőrzés, köztük a szemle szabályait a Rendelet. 60. §-a tartalmazza.

[16] A másodfokú bíróság elvi jelentőséggel rögzítette, hogy amennyiben az alperes a rá irányadó jogszabály (Bv.tv. és Rendelet) keretei között jár el, az kizárja a személyiségi jogsértés megállapíthatóságát.

[17] Ezt követően vizsgálta azt a kérdést, hogy a kérdéses könyvek birtokban tartása szükséges volt-e a felperes szabad vallásgyakorlásához.

[18] A másodfokú bíróság az elsőfokú bírósággal ellentétben arra a következtetésre jutott, hogy miközben a Bv.tv. 126. §-a valóban deklarálja a vallásgyakorlás jogosultságát a bv.-intézetben, a 98. § lehetővé teszi, hogy ez a jog alperes részéről megfelelő okkal korlátozható legyen. A bv.-intézet rendjének fenntartása körében arra az álláspontra helyezkedett, hogy a felperes könyvei is az ellenőrizhetőség körébe tartoznak, mivel lehet benne veszélyes tartalom vagy eszköz, így az alperes jogszerűen vette birtokba azokat az ellenőrzés során.

[19] Ezt követően a másodfokú bíróság azt vizsgálta, hogy a szent könyvek alperes általi birtokban tartásának időtartama megvalósíthat-e személyiségi jogsértést. Nem vitatta, hogy a szent könyvek rendszeres olvasása elősegítheti az úgynevezett isten-kapcsolatot, de az elsőfokú bírósággal ellentétben arra a következtetésre jutott, hogy a mindennapi vallásgyakorláshoz azokra nincs feltétlenül szükség. Ebben a körben rögzítette, hogy a közösség „Az imádkozás könyve” című kiadványa szerint nem szerepel a szent könyvek birtoklása az imádkozás öt alapfeltétele között, a muszlim ima nem e szent könyvek felolvasását jelenti, ehhez képest a vallásgyakorláshoz nem elengedhetetlen azok közvetlen birtoklása. Álláspontja szerint az alperes jogosult volt a könyvek ideiglenes birtokba vételére és a vizsgálat végéig azok magánál tartására. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az alperes a megengedett jogkorlátozás határait nem lépte túl, az imádkozás gyakorlása a könyvek nélkül is lehetséges volt. Kiemelte, hogy az eseményekkel egyidejűleg maga a felperes sem sérelmezte könyveinek időleges elvételét, erre nézve külön panaszt nem terjesztett elő egyidejűleg és a pszichológus számára sem említette meg ezt az állítólagos sérelmet. A másodfokú bíróság szerint a felperes iszlám vallását régóta gyakorolta, így az imádság szövegét egyébként is ismerhette.

[20] A másodfokú bíróság összességében arra az álláspontra helyezkedett, hogy az alperes magatartása megfelelt a rá irányadó szabályoknak, így magatartásának jogellenessége nem állapítható meg, azaz hiányzik a kereset jogalapja, ezért az igényelt jogkövetkezmények sem alkalmazhatóak.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[21] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet helybenhagyását, másodlagosan a hatályon kívül helyezés mellett a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára kötelezését kérte.

[22] Megsértett jogszabályként hivatkozott az Ptk. 2:42. § (2) bekezdésére, a 2:51. § (1) bekezdés a) pontjára és a 2:52. § (1) bekezdésére, valamint a Bv.tv. 83. § (8) bekezdésére és a 126. § (1)–(4) bekezdéseire.

[23] Kérelmének indokolásaként előadta, hogy az elsőfokú bíróság volt az, amely mindenben helyes jogi álláspontot foglalt el. A felperes kifogásolta, hogy az eljárás során nem hallgatták meg indítványa ellenére az általa megjelölt iszlám vallási vezetőt, aki nyilatkozni tudott volna arról, hogy az imádkozáshoz szükséges a szent könyvek használata. Előadta azt is, hogy számos vallási csoport van az iszlám valláson belül, a szokásjogok eltérőek. Az átvizsgáláshoz szükséges idő tekintetében álláspontja szerint nem lett volna mellőzhető a könyvek terjedelmének vizsgálata, mert csak úgy ítéltető meg, hogy átvizsgálásukhoz szükséges volt-e 6 napra. Az imák szövegének általa történő ismertsége tekintetében előadta, hogy ő maga nem beszél és nem olvas arabul, az egyik könyvben fonetikusán szerepelt az imák szövege, erre szüksége lett volna.

[24] A felperes nem vitatta azt, hogy az alperest megilleti a biztonsági ellenőrzés joga, álláspontja szerint azonban ez csak a szükséges és arányos mértékben végezhető el, a jelen esetben aránytalanul nagy sérelmet okoztak. Álláspontja szerint annak ellenőrzése, hogy a könyvekben vannak esetlegesen elrejtett idegen tárgyak, gyorsan elvégezhető. Ugyancsak lehetségesnek tartotta a könyvek átlapozását, de az nem tarthat ilyen hosszú ideig. A felperes szerint maximum 1 nap lenne elfogadható az ellenőrzés céljára. A felperes hivatkozott arra, hogy az alperes nem közölte, hogy mi tartott a vizsgálatban 6 napig. Az ilyen időtartamú vizsgálatot indokolatlannak és aránytalanul tartotta.

[25] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte, annak helyes indokai alapján. Az alperes jelezte, hogy a felperes korábban nem hivatkozott arra, hogy egymástól eltérő vallási irányzatok vannak. Az alperes a közösség által kiadott „Az imádkozás könyve” kiadványt tekintette autentikus forrásnak arra nézve, hogy az imádkozáshoz szükséges-e feltétlenül a szent könyvek birtoklása. Kiemelte: a szent könyvek hiányára nézve a felperesnek az eseményekkel egyidejűleg külön panasza nem volt, a pszichológus által végzett meghallgatás során sem említette a könyvek hiányának negatív hatását. Kiemelte: az alperes részéről imádkozásában a felperest nem gátolták. A vizsgálat idejét illetően kiemelte, hogy a felperes nem ismerheti az ellenőrzési módszereket és arról sem lehetett ismerete, hogy összesen hány tárgyat kellett alaposan átvizsgálni.

A Kúria döntése és jogi indokai

[26] A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmét nem találta alaposnak az alábbiak szerint.

[27] A felülvizsgálat a megelőző eljáráshoz kapcsolódó rendkívüli, korlátozottan igénybe vehető fellebbezési perorvoslat, melynek kizárólag jogszabálysértésre hivatkozásra alapítottan van helye. Rendkívüli jogorvoslati jellegéből következően funkciója a kérelmet előterjesztett fél által állított jogsérelem elbírálása és megalapozottsága esetén annak orvoslása.

[28] A Pp. 423. § (1) bekezdése szerint a Kúria a felülvizsgálat során a felülvizsgálati és csatlakozó felülvizsgálati kérelem korlátai között, az ott megjelölt jogszabályok, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés tekintetében vizsgálja a jogerős ítélet jogszabálysértő, illetve a kúriai határozattól jogkérdésben való eltérő voltát. A (2) bekezdés szerint a felülvizsgálat a jogerős ítélet meghozataláig bekövetkezett és a jogerős ítélettel elbírált tényekre terjedhet ki.

[29] A jelen esetben a Kúriának abban a kérdésben kellett döntenie, hogy a másodfokú bíróság jogszabályt sértett-e akkor, amikor az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és a felperes keresetét jogalap hiányában teljes egészében elutasította.

[30] A felperes a felülvizsgálati kérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Ez egyben azt is jelenti, hogy az elsőfokú bíróságnak a keresetet részben elutasító döntését a felperes nem kifogásolta. Ehhez képest nem képezhette a felülvizsgálati eljárás tárgyát speciális étkezés előadása miatt előterjesztett kereseti kérelem, illetve az a kereseti kérelem sem, amely arra alapozottan került előterjesztésre, hogy a zárkaellenőrzés során a felperes szent könyveit megalázó módon kezelték, átlapozták, illetve a földre dobták, mert fellebbezés hiányában az ehhez kapcsolódó kereseti igényt az elsőfokú bíróság már jogerősen elutasította.

[31] Az eljárás során az sem volt önmagában vitatott, hogy az alperes alkalmazottai jogosultak voltak biztonsági ellenőrzést tartani és a fogva tartott felperes személyes tárgyait, így szent könyveit is átvizsgálni. Azt kellett tehát összességében megítélni, hogy a felperes szent könyveinek elvétele (2 Korán-kiadvány, Imádkozás Könyve) és 6 napon keresztül történő vissza nem adása megsértette-e a felperes szabad vallásgyakorláshoz, illetve ezen keresztül az emberi méltóság védelméhez fűződő személyiségi jogait vagy sem.

[32] Az Alaptörvény VII. cikkének (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa.

[33] A Ptk. 2:42. § (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét, így különösen a magán- és családi életet, az otthon, a másokkal való – bármilyen módon, illetve eszközzel történő – kapcsolattartás és a jóhírnév tiszteletben tartásához való jogát szabadon érvényesíthesse és hogy abban őt senki ne gátolja. A (2) bekezdés szerint az emberi méltóságot és az abból fakadó személyiségi jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. A személyiségi jogok e törvény védelme alatt állnak.

[34] A Bv.tv. 83. § (8) bekezdése szerint az elítéltet kizárólag a büntetés céljának eléréséhez szükséges legkisebb mértékű korlátozásoknak lehet alávetni. A szabadságvesztés végrehajtása során a büntetés-végrehajtási szervezet az elítélt életében csak a büntetés céljának eléréséhez szükséges mértékben avatkozik be. Az elítélt szabadságvesztés alatti életvitelét – ha erre képesnek és késznek mutatkozik – vele együttműködésben kell kialakítani. A 98. § (1) bekezdés a) pontja szerint a szabadságvesztés végrehajtása során biztosítani kell az elítélt őrizetét, felügyeletét és ellenőrzését, továbbá a d) pont szerint biztosítani kell jogainak e törvény szerinti gyakorlását. A Bv.tv. 118. § (1) bekezdése szerint a szabadságvesztés végrehajtása alatt az elítélt elveszti a személyi szabadságát, köteles eltűnni, ha a végrehajtás tényéből eredően egyes alapvető jogainak és a jogszabályok által biztosított egyéb jogosultságainak a szünetelését, korlátozását, módosítását. A (2) bekezdés szerint a szabadságvesztés végrehajtása alatt az elítélt az alapvető jogait és a jogszabályok által biztosított egyéb jogosultságait a büntetés-végrehajtása során is gyakorolhatja. A (3) bekezdés szerint a büntetés-végrehajtási szervezet biztosítja, illetve elősegíti az elítélt jogainak gyakorlását. A (4) bekezdés értelmében az elítélt kötelezettségeinek teljesítése, illetve jogainak gyakorlása során a szabadságvesztés-büntetés céljai teljesítése érdekében köteles a bv.-intézettel együttműködni.

[35] Bv.tv. 126. § (1) bekezdése szerint a bv.-intézetben minden elítélt számára lehetővé kell tenni, hogy lelkiismereti és vallási meggyőződését szabadon megválassza vagy megváltoztassa, vallását gyakorolhassa.

[36] A (3) bekezdés szerint az elítélt magánál tarthatja a vallása gyakorlásához szükséges könyveket, írásos anyagokat és kegytárgyakat. A kegytárgyak vallásgyakorláshoz való szükségességének megállapításához az adott egyházi személy és vallási egyesület vallásos szertartást hivatásszerűen végző tagjának állásfoglalása kérhető.

[37] A felperes nem vitatottan iszlám vallású személy, aki vallását gyakorolja.

[38] A Bv.tv. 126. § (4) bekezdése értelmében az elítélt számára lehetővé kell tenni, hogy a bv.-intézetekben megvalósítható vallásos szertartásban részesüljön a vallási közösség előírásainak megfelelően.

[39] A Rendelet 47. § (1) bekezdése szerint a bv. intézetben a fogvatartás törvényes végrehajtásához szükséges rendet kell fenntartani. A rend kialakítása és fenntartása a bv. szervezet feladata.

[40] A Bv.tv. 119. § n) pontja értelmében a szabadságvesztés végrehajtása alatt az elítélt lelkiismereti és vallási szabadsága e törvényben meghatározott korlátozásoknak megfelelően gyakorolható.

[41] Mindezen jogszabályi rendelkezésekre figyelemmel nem volt vitatható az, hogy az alperes munkatársai jogosultak voltak a felperest is biztonsági ellenőrzés alá vonni, ennek során vallási könyveit átvizsgálás céljából magukhoz venni. Az eljáró bíróságok eltérően ítélték meg, hogy a felperes szent könyveinek 6 napon keresztül vissza nem adása ténylegesen a felperes szabad vallásgyakorlásának aránytalan korlátozását jelentette-e. Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat oly módon mérlegelte, hogy a felperes személyiségének szabad kibontakoztatásának érvényesülése feltételeként a szent könyvek birtoklása ellentétes-e a bv.-intézet rendjével. Arra a következtetésre jutott, hogy az alperes részéről a könyveket indokolatlan mértékig tartották vissza, miközben a könyvek birtoklása az imádkozáson elengedhetetlenül szükséges.

[42] A másodfokú bíróság ezzel szemben arra a jogi álláspontra helyezkedett, hogy az alperes a biztonsági ellenőrzés lefolytatása során a rá irányadó jogszabályok keretei között járt el, az kizárja a személyiségi jogsértés megállapítását is. Arra a megállapításra jutott, hogy a könyvek birtokba vétele az alperes részéről jogszerű volt, a birtoklás időtartama önmagában azért nem tekinthető jogsértőnek, mert a rendelkezésre álló adatok értelmében a mindennapi vallásgyakorláshoz (imádkozáshoz) nem feltétlenül szükséges a szent könyvek birtoklása. Utalt arra, hogy az adott időszak alatt a felperes külön panaszt nem terjesztett elő, külön sérelemként az intézet pszichológusa felé se jelezte. Azt is megjegyezte a kereset elutasításának indokolásaként, hogy a felperes mint vallását régóta gyakorló személy, a könyvek használata nélkül is tisztában lehetett az imák szövegével.

[43] A felülvizsgálati kérelem lényegi álláspontja szerint az átvizsgáláshoz szükségtelen volt az alperes részéről a könyveket 6 napig birtokban tartani. Az átvizsgáláshoz maximálisan 1 nap is elegendő.

[44] Az alperes részéről ezzel szemben megjegyezték, hogy az ellenőrzés tényleges módszereit a felperes nem ismerheti, miként azt sem, hogy az adott biztonsági vizsgálat nyomán hány tárgyat kellett az alperes részéről véglegesen átvizsgálni.

[45] A Kúria szerint a másodfokú bíróság a bizonyítékok okszerű mérlegelésével jutott arra a következtetésre, hogy a felperes szent könyveinek időleges elvételével és birtokban tartásával az alperes nem sértette meg a felperes szabad vallásgyakorlásához, illetve emberi méltóságához fűződő személyiségi jogait.

[46] A Pp. 279. § (1) bekezdése szerint a bíróság a perben jelentős tényeket a felek tényállításainak és perben tanúsított magatartásának, valamint a per tárgyalása során megismert bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetése, egyenként és

összességében történő értékelése alapján a meggyőződése szerint állapítja meg. A jelen esetben a felperes a mérlegelés ezen általános szabályainak megsértését nem állította, a megjelölt jogszabályhelyet megsértett jogszabályként nem jelölte meg.

[47] A felülvizsgálati eljárásban általánosan érvényesül, a felülmérlegelés tilalma. Ez azt jelenti, hogy csak kivételesen van helye a bizonyítékok ismételt egybevetésének és értékelésének olyan esetben, ha a korábbi mérlegelés kirívóan okszerűtlen, nyilvánvalóan irratellenes vagy ellentétes a logikai alapvető szabályaival (Pfv.V.20.430/2022/6., Pfv.IV.22.281/2022/5, Pfv.V.20.810/2022/5). A jelen esetben a Kúria ilyen felülmérlegelésre alapot adó körülményt nem észlelt.

[48] A másodfokú bíróság kellően megindokolta azt, hogy milyen körülmények figyelembevételével állapította meg a kereset jogalapjának hiányát.

[49] A felhívott jogszabályokra figyelemmel megalapozottan állapította meg, hogy a könyvek birtokba vétele az alperes részéről jogszerű volt, a jogszabályi felhatalmazás léte a személyiségi jogsértés megállapítását egyértelműen kizárja. Nem volt az megállapítható, hogy a vizsgálat aránytalanul hosszú ideig tartott volna, miként az sem, hogy a könyvek időleges hiánya eleve kizárta volna a felperes vallásgyakorlását (imáinak gyakorlását). A közösség által kiadott „Imádkozás könyve” nem rögzíti az imádság öt alapfeltétele között az iszlám könyvek felolvasását, azaz a vallásgyakorláshoz nem elengedhetetlen a könyvek birtoklása. A Kúria szerint nem sértett jogszabályt az, hogy ebben a körben nem hallgatták meg tanúként név2t, az egyik magyarországi iszlám vezetőt, mert az a tényállás megállapításához nem volt elengedhetetlenül szükséges.

[50] A Kúria szerint a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján helytállóan állapította meg, hogy egyrészt a felperes szent könyveinek birtokban tartási ideje az alperes részéről nem volt kirívó hosszúságú, azt az alperes birtoklása idején a felperes külön nem panaszkolta meg, másrészt pedig a könyvek birtoklása a szabad vallásgyakorlásnak nem volt elengedhetetlen feltétele. Figyelembe kellett azt is venni, hogy a biztonsági ellenőrzés (vizsgálat) lefolytatására jogszabály külön időtartamot nem jelöl meg.

[51] Mindezek alapján a Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet nem sértette meg a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, ezért azt a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[52] Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdés

2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:42. § (1) és (2) bekezdés,

2013. évi CCXL. törvény (Bv.tv.) 83. § (8) bekezdés, 126. § (1)–(4) bekezdés, 98. § (1) bekezdés a) pont, 118. § (1) bekezdés

2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 279. § (1) bekezdés

16/2014 (XII. 19) IM rendelet 47. § (1) bekezdés, 60. §

A döntés elvi tartalma

[53] Az elítéltet a büntetés-végrehajtási intézetben is megilleti a szabad vallásgyakorláshoz való jog, ezt azonban csak az intézet rendjének keretei között gyakorolhatja. Az intézményt megilleti a fogvatartottak (elítéltek) ellenőrzésének joga, amelynek során az elítélt személyes tárgyait is átvizsgálhatja. Ha a bv.-intézet a rá irányadó jogszabályi rendelkezések alapján jár el, a jogszabályi felhatalmazás léte kizárja az elítélt személyiségi jogai megsértésének megállapítását.

Záró rész

[54] A Kúria a pervesztes felperest kötelezte az alperes jogi képviselője munkadíjából fakadó felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján. A munkadíj mértékét a Kúria a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (3) § (2) bekezdés a) pontja alapján állapította meg 10.000 forint + áfa összegben.

[55] A felperes személyes költségmentességben részesült, ezért a meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illeték az állam terhén marad. Az illeték mértéke az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. tv. 50. § (1) bekezdése alapján került megállapítására.

[56] A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmét a Pp. 405. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2024. december 11.

Dr. Stark Marianna s.k. a tanács elnöke, Dr. Pataki Árpád s.k. előadó bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Szolnokiné dr. Csernay Krisztina s.k. bíró, Véghné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró